IN NOMINE JESU!

SYMBOLUM APOSTOLICUM ADAMI PROTOPLASTI,

HOC EST,

CATHOLICA CHRISTIANORUM DOCTRINA, SYMBOLO APOSTOLORUM COMPREHENSA, SED PRIMIS STATIM FIDELIBUS GNES. III. DIVINITUS REVELATA,

NUNC SOLENNI DISPUTATIONE DEMONSTRATA,

QVAM IN ALMA WITTENBERGENSI ACADEMIA, PRÆSIDE

D. JOHANNE Deutschmann/ Prof. Primar. Colleg. Theol. Seniore, & p. t. Decano,

RESPONDENS

M. JOH. CHRISTIANUS ADAMI, LUCCAVIENSIS LUSATUS, ECCLESIÆ PATRIÆ ARCHIDIACONUS, ET SS. THEOL. CANDIDATUS DIGNISSIMUS,

PRO CONSEQVENDIS SUMMIS IN THEOLOGIA HONORIBUS,

IN AUDITORIO MAJORI,

Ad Diem Julii, Anno Æ. C. CIↃ IↃC XCIV.

loris Ante- & Pomeridianis,

publice defendet.

VVITTENBERGÆ, Typis CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

oll. diss. A
62, 59

Sell. A 162 (59)

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/ppn335644309/1
gefördert von der Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

Sächs.
Landes-
Bibl.

Sächsische Landesbibliothek –
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden
http://digital.slub-dresden.de/ppn335644309/2
gefördert von der
Deutschen Forschungsgemeinschaft

IN NOMINE JESU!

SYMBOLUM APOSTOLICUM ADAMI PROTOPLASTI, AUDITORIS, ET DOCTORIS, PRIMI CHRISTIANI, VEL MESSIANI, SECUNDUM GEN. III.

I.

INsigne dicitur *Elogium*, & *Encomium*, quo *Spiritus Sanctus* Patriarcham *Abrahamum*, per Apostolum *Paulum*, ornavit, dum Eum *Patrem* omnium *Credentium* appellavit. *Titulus* hic est (1) *Divinus*, & *Principalis*, soliqve *Deo proprius*, qui jure dicitur, & est *Pater omnium Credentium*, & κατ' ἐξοχὴν hoc *Titulo* gaudet. Est (1) *Pater* κατ' ἐξοχὴν *Deus*, hinc passim *Pater cœlestis* appellatur: notabilis est locus Christi Salvatoris, *Matth. XI. 25. Confiteor tibi, Pater, Domine Cœli, & terræ.* (2) Est *Pater* omnium, *Malach.* II. 10. *Numquid non Pater Unus omnium nostrum! Numquid non Deus Unus creavit nos?* Idem etiam *Paulus* asseruit *Eph. IV. 6. Unus Deus, & Pater omnium, qui super omnes, & per omnes, & in omnibus.* Hinc etiam *Pater Universitatis*, vel omnium *rerum*, tanquam *Auctor primus, Causa prima, Principium primum*, appellatur, (3) Est *Pater CREDENTIUM* omnium, sicut itidem *Christus* inquit *Joh.* XX. 17. *Adscendo ad Patrem meum, & PATREM VESTRUM, & Deum meum, & Deum Vestrum.*

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden http://digital.slub-dresden.de/ppn335644309/3 gefördert von der Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

2. *Titulus* hic (II) *Primus*, & *Cardinalis*, quando *Pater omnium Credentiũ* de *Magnis Patriarchis* inter homines dicitur. Dicitur *Primus* ejusmodi *Patriarcha*; nam cui *Titulus* hic tribuitur, is, in ordine certo, *primo* deprehenditur. *Cardinalis* a. vocatur, dum in hoc, tanquam in *cardine*, tota *janua*, per quam à primo pendentes ingrediuntur, & egrediuntur, amplitudo, vel latitudo, vertitur. Et dicitur *Patriarcha* talis *Credentium Pater*, non tam *corporalis*, quam *spiritualis*, non tam *substantialis*, quam *doctrinalis*, non tam *naturalis*, quam *moralis*, non tam *generationis*, quam *imitationis*. Omnium autem *Credentium Pater* vocatur, cum omnes *credentes*, ipsum sequentes, tanquam *Filij spirituales*, ad hunc *Patrem* jure quodam suo referantur.

3. Respectu *Tituli* hujus *primi*, vel *Cardinalis*, *tres* potissimum *Patriarchas* hoc *Encomio* singulari condecorare possumus. *Primus* simpliciter est *Adam Patriarcha*, *primus* hominum, Gen. II. 7. *primus* Doctorum, cap. III. 20. *primus* Credentium, tum antediluvianorum, tum postdiluvianorum, dum fidei verbum, *Gen. III. 15.* quod est *Evangelium*, *Rom. X, 8.* primus à cœlesti Doctore, *Jehova Elohim*, audivit, & ei fidem omnem habuit, atq; sic idipsum fide firmissima credidit. Et hic equidem nõ expressis *literis*, & *syllabis*, *Pater* omnium *Credentium* salutatur, ipsa tamen re, tanquam *Pater omnium Credentium*, per ipsum *Spiritum Sanctum*, in verbo Dei repræsentatur. Patet hoc (1) *ex ipsa prima creatione*, *Gen.* II, 7. (2) *ex adæquata Patris hujus ad Deum relatione*; nam *Adam* dicitur, fuisse solius *Dei*, *Luc.* III. 38. non tantum quoad *naturam*, sed etiam, quoad *doctrinam*, & quoad *fidem credentium salvificam*. (3) *ex prima verbi fidei*, vel *Evangelij*, *promulgatione*, *Gen.* III. 15. (4) *ex primi speciminis doctrinalis*, & *Doctoralis consideratione*, quia *primus vitæ spiritualis*, & ipsius *fidei*

præco,

praeco, *credentiumq;* simul omnium P*ater Doctrinalis* factus est, *Gen. III. 20.* (5) *ex emphatici Nominis Eva collatione*, dum *Evam*, *Conjugem suam*, חוה, vel *Evam* nuncupavit, & rationem denominationis statim allegavit, quod sit futura *Mater omnium viventium*, vel *in Messiam credentium*: *Mater* autem, & P*ater*, relata sunt, dum inter homines *Mater* non potest esse sine P*atre*: *Mater* igitur in *Messia viventium*, & vere *credentium*, etiam P*atrem credentium* præsupponit. (6) *ex Ecclesiæ fundatione*, quia tota *Messianorum*, seu *Credentium*, *Ecclesia* fuit in paradiso fundata, perque primum *Doctorem*, *Adamum*, propagata, qua ratione vere credentium Pater appellari potest, atqve debet. (7) *ex omnium Credentium originatione*, quia cuncti *credentes* aliunde suam non possunt originem habere, quam ab *Adamo*: non equidem tantum ratione *carnalis generationis*, sed etiam ratione *spiritualis regenerationis*, *informationis*, veræq; *conversionis*. (8) *ex* P*atriarcharum*, *tanquam Ecclesiæ Credentium* P*ræpositorum*, *recensione*, quia *Cap. V.* P*atriarcharum*, qui *Capita* fuerunt *Ecclesiarum Antediluvianarum*, vel omnium *Credentium*, *Vitæ* describuntur, & ad *Adamum*, tanquam P*atrem Ecclesiarum*, & *Credentium*, omnes hi referuntur: jam *Ecclesiarum membra*, vel *Credentes*, seqvuntur P*atriarchas*, vel *Capita*, ceu P*atres*. *Fons*, & *Origo Capitum*, est *fons*, & *origo membrorum*. (4) *ex Abelis*, *& aliorum Heroicorum fidelium æquali conditione*: nam *Heb. XI. 4. seqq.* integer *Catalogus Heroum Credentium* introducitur, inter quos *Abel* primo loco producitur: qualis autem conditio, vel origo *Credentis Abelis*, talis etiam conditio, vel origo *Henochi*, *Noe*, vel aliorum *Credentium*, insequentium: jam *Abel*, & ut *homo*, & ut *fidelis*, & *credens*, suam originem P*atri* debet *Adamo*, dum ab hoc suam & *vitam naturalem*, & *doctrinam spiritualem*, consequenter & *mysticam fidem*, & *vitam*, accepit.

4. Di-

4. *Alter* P*ater omnium Credentium*, est *Noachus*, universalis *totius mundi*, post diluvium, *Monarcha*, omnium hominum *Ethnarcha*, omnium Ecclesiarum *Hierarcha*, & omnium credentium P*atriarcha*, secundum ipsam demonstrationem *Spiritus Sancti*, *Gen.* IX. 1, seqq. (a) *quia Sator* est, & *auctor*, omnium hominum, post diluvium futurorum, idque propter *repetitam benedictionem* Dei, quoad multiplicationem generis humani, v. 1. *Benedixit Deus Noe, & filiis ejus, & dixit ad eos: Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* (b) *quia Dominator* est *omnium creaturarum*, propter repetitam *Dominij*, vel *privilegij concessionem*, v. 2. *Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres cœli, cum universis, quæ moventur super terram, & super omnes pisces maris, manui vestræ traditi sunt.* &c. Sicut enim omnium animalium fuerat *Conservator*, & *Dominator*, in *arca*, sic etiam ab ipso *Deo* fuit in hoc *Dominio* confirmatus, & super omnia Dominator constitutus est. (c) *quia* novus factus est mundi totius, tanquam Feudi Creatoris, *possessor*, v. 3. *& omne, quod movetur, & vivit, erit vobis in cibum, quasi olera viventia tradidi vobis omnia:* postliminio mundus, tanquam *Dei*, supremi *Domini*, *Feudum* ipsi concessus, ut instar *Vicarij*, vel P*lenipotentiarij*, loco Supremi *Dominatoris*, & teneret, vel possideret, & regeret, & in usum suum adhiberet omnia. (d) *quia* novus est factus divinarum *Legum observator*, & *conditionum Feudi conservator*, v. 4. *Veruntamen carnem cum anima sanguinis ipsius non comedetis: sanguinem enim animarum vestrarum requiram, de manu cunctarum bestiarum requiram eum, & de manu hominis, de manu viri, & de manu viri, fratris ejus, requiram animam hominis: Quicunque effuderit humanum sanguinem, per hominem fundetur*

san-

ſanguis illius: Ad imaginem quippe Dei factus eſt homo. (e) *quia* novus eſt factus hominum per totam terram *diſſeminator*, v. 7. *Vos autem fructificate, & multiplicamini, moveamini in terra, & multiplicamini in ea:* quæ quidem verba videntur intuitu primo ſimpliciter idem cum v. 1. inferre; ſed accuratius ſi conſiderentur, & concluſionem externorũ, hactenus propoſitorũ, eorumq; confirmationẽ, & *univerſalem* hominum per univerſam terram *dilatationem*, formaliter referre deprehenduntur, ſicut v. 1. potiſſimum fæcundiſſima generis humani multiplicatio notata fuerat. (f) *quia* novus factus eſt Dei *Confœderator*, v. 8. 9. *Hæc qvoque dixit Deus ad Noe, & ad filios ejus cum eo. Ecce, Ego ſtatuam pactum meum vobiscum, & cum ſemine veſtro poſt vos:* quibus non inconvenienter ad *fœdus*, in *Meſſia* fundatum, & *confœderationem ſpiritualem* reſpectus habetur, *tum* quia cunctæ corporales promiſſiones, & divinæ conſervationis, atqve providentiæ, dotes primum, & fundamentaliter, ad Meſſiam referuntur, ſine quo candidati *juſtitiæ* fuiſſemus, & *pœnæ*, non autem *gratiæ*, vel *beneficentiæ* divinæ, ſubjecta, non promiſſionum, & beneficiorum, ſed comminationum, & ſuppliciorum; *tum* quia *Noacho*, tanquam *Meſſiano*, contigit hæc confœderatio; *tum* quia mox in ſeqq. fit *pacti*, vel *confœderationis*, repetitio, v. 11. qvæ *geminatio* non obſcurius *geminum reſpectum* indicare, vel inſinuare videtur. (g) *quia Noa* factus eſt novus omnium *Doctor*, & *manuductor*, qua de cauſa peculiare *ſignum gratiæ*, vel hujus *fœderis*, accepit in Iride, v. 12. *Dixit Deus: Hoc eſt ſignum fœderis, quod do inter me, & Vos, & ad omnem animam viventem, quæ eſt vobiscum in generationes ſempiternas: Arcum meum ponam in nubibus, & erit ſignum fœderis inter me, & inter terram: cumque adduxero nubem ſuper terram, apparebit arcus meus in nubibus*

bibus cœli: & recordabor fœderis mei, quod pepigi vobiscum, & cum omni anima vivente, quæ carnem vegetat, & non erunt ultra aquæ Diluvij, ad delendam universam terram. &c. Hæc, & alia, *Noachus*, tanquam Universalis *Præceptor*, vel *Doctor*, suos *posteros*, & inprimis *credentes*, docere, cunctosqve de *gratia Dei* certos reddere debuit, ut esset communis *omnium Fidelium Pater*. (h) *quia Noa* factus est *universalis sacerdos*, & *omnium* hominum, cumprimis *fidelium*, imo totius terræ *reconciliator*, quia c. IIX. 20. post egressum ex arca, statim *ædificavit altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare: Odoratusq; Dominus est odorem suavitatis, & dixit Dominus ad cor suum: Nequaquam ultra maledicam terræ propter homines, quia figmentum cordis humani malum est ab adolescentia sua; non igitur ultra percutiam omnem animam viventem, sicut feci: cunctis diebus terræ, sementis, & messis, frigus, & æstus, æstas, & hyems, nox, & dies, non requiescent.* Sic etiam, ut *sacerdos*, *Benedictionem* suis filiis, inprimis *fidelibus*, & *morigeris*, distribuit, c. IX. 26. 27. (i) *quia* novus factus est *Propheta* de *maledictione futura malorum*, & *infidelium*, v. 25. & de *benedictione piorum*, & *fidelium*, v. 26. 27. (k) *quia* fuit novus *Rex*, & *Pater Patriæ*, vel etiam *totius terræ*, cumprimis etiam *Gubernator*, & *Pater Ecclesiæ*, sicut dicitur c. X. 32. *Hæ familiæ filiorum Noæ, juxta populos, & nationes suas. Ab his divisæ sunt Gentes*, (& secundum Gentes Ecclesiæ, sicut etiam, secundum Ecclesias, *credentes*, quorum *Universalis Pater Noa* sic evasit,) *in terra post diluvium*. (l) *quia* secundum *Ambros.* lib. de *Noe, & Arca*, cap. I. *Noachus* dicitur *Justitiæ seminarium*, ex quo *Credentes* omnes sua *semina* consecuti sunt, eumqve, ceu *Patrem*, respexerunt: secundum *Theodoretum* vocatur σπέρμα τοῦ γένους, *Semen*

Gene-

Generis Humani, ῥίζα τῆς φύσεως, *radix naturæ*, καὶ δεύτερος Ἀδάμ, *alter Adam*: ab aliis aliter appellatur, sed hæc omnia *Noam*, seu P*atrem credentium*, respiciunt.

5. *Tertius* P*ater omnium credentium* est *Abraham*, qui disertis verbis à *Spiritu Sancto* sic appellatur, *Rom. IV. 11.* πατὴρ πάντων τῶν πιστευόντων: sic enim scribit P*aulus*, vers. 9. *Dicimus enim, quia reputata est fides Abrahæ ad justitiam. Quomodo ergo reputata est? In circumcisione, an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio.* v. 10. *Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei, quæ est in præputio.* v. 11. *ut sit PATER OMNIUM CREDENTIUM, per præputium, ut reputetur & illis ad justitiam, & sit Pater circumcisionis, non his tantum, qui sunt ex circumcisione, sed & his, qui sectantur vestigia fidei, quæ est in præputio Patris nostri Abrahæ.* Hæc Apostolus deduxit ex *Gen. XV.* ubi v. 1. *Messias* peculiarem, propter *Patriarcham*, apparitionem instituit, inquiens: *Noli timere, Abram, Ego protector tuus, & Merces tua magna nimis*: mox facta *promissio* multiplicationis seminis, v. 5. ubi P*atriarchæ* dicebatur: *Suspice cœlum, & numera stellas, si potes, & dixit ei: sic erit semen tuum*: post illustre *fidei* datur *Encomium*: *Credidit Abram Deo*, *Heb.* ביהוה, in Deum, *& reputatum est illi ad justitiam*, c. XVII. 4. seqq. nova P*atriarchæ* facta *promissio*: *Ego sum, & ponam pactum meum tecum, erisqve PATER multarum gentium*, non unius gentis: *Nec ultra vocabitur Nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraham, QVIA PATREM MULTARUM GENTIUM CONSTITUI TE.* B. *Selnecc.* Comment. in *Genes.* c. XVII. scribit: *Exponit rationem mutati Nominis ipse Deus, inquiens: Patrem multarum Gentium posui te. Et Paulus Rom. IV. 11. Galat. III. 9. enarrat hoc Etymon, non de populo Judaico tantum, sed universaliter, de innumerabili illa*

hominum multitudine, quæ omnibus temporibus, & locis, ad societatem Ecclesiæ, & vitæ æternæ vocanda erat, cujus Pater, i. e. speculum, & Exemplar Abraham, credens promissioni de Semine Christo, & voci Dei obediens. Unde & Semen Abrahæ, & filii Abraham, Job. IIX. 39. 40. Matth. III. 9. Gal. III, 7. nominantur, non qui carnali generatione propagati sunt ex Abraham, sed qui sunt ex fide Abrahæ, hoc est, omnia viva membra veræ Ecclesiæ, sive omnes fide amplectentes promissionem de Christo, Abrahæ traditam.

6. *Titulus* hic (III) *Novissimus*, & *Universalis*, quando nim. *Apostoli, Doctores Catholici*, vel *Oecunemici, Credentium Patres Ministeriales* appellantur, id quod multis ex antiquitate demonstrari posset. Et ex eorum Doctrina *Symbolum Apostolicum* consignatum est. Et ita facile dimittimus illorum sententiam, quasi nim. *Apostoli* forent *immediati Doctores*, & *Scriptores Apostolici Symboli*, quam *B. Dn. D. Calovius* in *Syncret. Calixt.* solide refutavit. Sæpius equidem *Patres* de *Norma fidei*, de *Regula fidei*, de *Symbolo fidei*, &c. loqvuntur, & illud ad *Apostolos* referunt, sed hoc de *materia* potius, quam *efficiente causa*, de *doctrina*, non autem de *Doctoribus*, quoad *formalem structuram*, & *articulorum juncturam*, dicitur intelligendum.

7. Interim *Apostoli* non inconvenienter *Patres omnium Credentium* appellantur, (1) *quia* doctrinam fidei Catholicæ suis concionibus per universum terrarum orbem prædicarunt. (2) *quia* fidem orthodoxam de Christo per suum præconium ad omnes credentes propagarunt. (3) *quia* per scripta θεόπνευστα Novi Testamenti fundamentum immotum cunctis credentibus posuerunt, sicut de tota credentium Ecclesia dicit Apostolus, Eph. II. 20. superædificati estis super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum, ipso angulari lapide existente Jesu Christo.

(4) *quia*

(4) *quia* credentes omnes, & ſinguli, cunctorum temporum, & locorum, Apoſtolos, tanquam Patres fidei Miniſteriales, & ſpirituales, reſpexerunt- (5) *quia credentes* Apoſtoli communiter *Filios*, & *Filiolos* appellarunt, adeoqve ſibi nomen *Patris* conſeqventer adſignarunt. Conf. *1. Joh. II.* 1.12.28. c. III. 7.18. &c. (6) *quia* ſuis *Dictis*, & *Scriptis*, largiſſimam *Apoſtolico Symbolo* materiam, ad perpetuum *Chriſtianorum uſum*, & *Oratoriam Chriſtianæ devotionis praxin*, prudenter ſuggeſſerunt.

8. Hoc modo *Symbolum Apoſt.* piis noſtris meditationibus deſtinavimus, *partim* propter *Eccleſiaſticam dignitatem*, quia non tantum olim in Eccleſia primum inter *Eccleſiaſtica Symbola* locum, vel ordinem, obtinuit, ſed adhuc hodie, cum primis in *Libro Chriſt. Concord.* quoad omnia, tum *vetuſtiora*, tum *recentiora Symbola*, claſſem ducit, ſiquidem *vetuſtiora tria* numerantur, *Apoſtolicum*, *Nicenum*, & *Athanaſianum*, *recentiorum* quinque, *Auguſtana Confeſſio*, *Ejus Apologia*, *Articuli Smalcaldici*, *Catechismus uterque B. Lutheri*, & *Formula Concordiæ*, ſpecialiter ita dicta, quoad *Epitomen Controverſiarum*, & *ſolidam Declarationem*. Propter certam aliquam *prærogativam* igitur, ex *conſenſu Doctorum*, Libellorum *Symbolicorũ agmen Apoſtolicum Symbolum* duxit: *partim* propter *canam antiquitatem*, quia licet in diebus *Apoſtolorum* non extiterit, neque primis ſtatim poſt *Apoſtolos* temporibus in Eccleſia floruerit, tamen *antiquiſſimis* temporibus à *Patribus* illuſtres *Commentationes* accepit, quæ tamen cum aliis hic adducere nolumus, cum hic de *ortu*, vel *progreſſu*, hujus *Symboli* ſoliciti non ſimus; *partim* propter *originalis Symboli divinitatem*, quia *Symbolum* hoc *Apoſtolicum* ſuos ex *authentico Symbolo* Chriſti Salvatoris *natales* vere ducit, quod *Matth. XXIIX. 19.* legitur, ubi tanquam *Symbolum baptismale*, *fundamentale*,

tale, vel *universale*, *Fides* SS. Trinitatis in ipso *regenerationis* lavacro producta, dum Salvator Apostolis præcipit *baptizare Gentes omnes in Nomine Patris, Filij, & Spiritus S.* Sicut enim *baptizamur*, ita *credimus*, & sicut *credimus*, ita *baptizamur*: *baptismus* siquidem est *lavacrum regenerationis in Verbo*, Eph. V. 26. *Verbum* autem hoc *baptismale* verbum *fidei*, cum *Evangelium* sit *fidei Verbum*, Rom. X. 8. & *regeneratio* nihil aliud est, quam *fidei*, seu *vitæ spiritualis communicatio*, Joh. I. 12. Gal. II. 20. *Partim* propter *Apostolici Symboli Universalitatem*; nam hodie, quam late patet *Ecclesia* Christianorum, tam late quoque patet *usus Apostolici Symboli*: *partim* propter *Apostolici Symboli utilitatem*, quia multivarium hoc *Symbolum Ecclesiæ*, vel *Christianis* præstat *usum*, nim. tum *usum harmonicum*, respectu *Scripturæ*, cum qua perpetuam, adæquatam, & Catholicam harmoniam alit, sicut alia vera symbola Orthodoxarum Ecclesiarum consensum cum scripturis Catholicum requirunt: tum *usum Didacticum*, ratione *doctrinæ*, quia Symbola nihil aliud plerumque sunt, quam *doctrinæ* cælestis *compendia*, quibus doctrina cælestis breviter exponitur, & imprimis rudioribus proponitur: tum *usum homologeticum*, respectu *fidei*, quia Symbola sunt Confessiones fidei, prout Compend. *Hütt. l. 1. q. XI.* ex *Form. Conc. p. 571.* docet, quod *Symbola sint breves, sed maxime pia, atque in verbo Dei solide fundatæ Confessiones fidei Christianæ, oppositæ illis hæreticis, qui partim Apostolis adhuc superstitibus, partim post eorum tempora sint exorti*: tum *usum catecheticum*, respectu *Ecclesiæ*, dum in Ecclesia, cum primis ad rudiorem informationem per *quæstiones*, & *responsiones*, instar *Catecheseos*, adhibetur: tum *usum Elenchticum*, respectu *Hæreticorum*, quia *Symbola* communiter *Hæreticis* opponuntur, & in iis motæ controversiæ deciduntur:

tum

tum *usum precatorium*, respectu *praxeos Christianæ*; quia multis à seculis inter Christianos usu receptum est, ut *Apostolicum Symbolum*, precibus *matutinis*, & *vespertinis*, ut & aliis, subjiciatur, & devotæ preces partim *confessione SS. Trinitatis*, per solennem Formulam, in *Nomine Patris, Filij, & Spiritus Sancti*, feliciter *inchoentur*, & in ejusdem *SS. Trinitatis professione*, per *Symbolum Apostolicum* feliciissime finiantur, & concludantur. Plura nunc addere nolum 9.

9. Unum saltem hic omittere non possumus, quod ad præsens institutum propius accedere videtur, nim. *Apostolicum Symbolum*, vel ejus *Doctrinam, accuratam*, & *omnimodam* alere cum *Doctrina Protoplastorum*, adeoque *primis revelationibus, conformitatem*, atque meditationum nostrarum hoc præsens erit *objectum*. Et ex hoc facile colligitur (a) *Deum Unum* semper, & *eundem* esse, sicut *David* inquit, Psal. CII, 28. *Tu idem Ipse semper es*; & quidem ad prima tempora *Creationis* directe respicit, sicut ex antecedentibus patet, v. 26. *Initio tu, Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cœli: Ipsi peribunt, tu autem permanes; & omnes, sicut vestimentum, veterascent, & sicut indumentum, mutabis eos, & mutabuntur. Tu autem idem Ipse es, & anni tui non deficient.* (b) *Veritatem divinam* semper *eandem* esse, sicut idem *David omnes gentes* ad confessionem *æternæ veritatis* excitat, Ps. CXVII. 1. *Laudate Dominum, omnes gentes, laudate eum omnes populi, quoniam confirmata est super nos misericordia ejus, & VERITAS DOMINI MANET IN ÆTERNUM.* (c) *Deum immutabilem* esse, non tantum in *Essentia*, sed etiam in *sententia*, vel *Doctrina*, qua de causa *Jehova* dicit ipse, Malach. III, 6. *Ego Jehova, & non mutor.* Num. XXIII. 19. *Non est Deus, quasi homo, ut mentiatur*, (vel ut suam corrigat sententiam,) *nec ut Filius Hominis, ut mu-*

tetur, (vel ut pæniteat eum, nim. suarum, vel promissionum, vel comminationum, vel constitutionum) *Dixit ergo, & non faciet, locutus est, & non implebit.* (d) *Verbum Dei* semper *unum*, & *idem* esse, quia *Verbum Dei* tum *est*, tum *manet in æternum*, Esa. XL. 8. siquidem *Cœlum, & terra transibunt, sed Verba Dei non transibunt*, Luc. XXI. 33. nec transire, vel perire possunt, teste *Christo*, Matth. V. 18. *Amen quippe dico vobis, donec transeat cœlum, & terra, jota unum, aut unus apex, non præteribit*, (vel peribit,) *à lege.* (e) *Unam* esse Dei *Legem*, quæ per *creationem* beneficio *Imaginis divinæ* fuit omnibus mentibus impressa *Gen. I. 26. 27.* vel *naturâ*, τῇ Φύσει, *cordibus*, etiam gentilium, *inscripta*, Rom. II. 15. in monte *Sinai* solenniter repetita, Exod. XX. 2. seqq. & per universum *Vetus*, & *Novum Testamentum*, in *identitate sua* sæpius exposita: *Verbum Legis* est *æternæ Veritatis*, æternæ pariter *obligationis*. (f) *Unum*, & *idem*, semper esse divinitus promulgatum *Evangelium*, sicut *Paulus* emphaticis verbis coram *Rege Agrippa*, & Præside *Festo*, & Proceribus, μετὰ πολλῆς φαντασίας congregatis, testatur, Act. XXVI. 22. *Auxilio adjutus Dei, usque in hodiernum diem sto, testificans minori, atque majori, NIHIL EXTRA DICENS, QVAM EA, QVÆ Prophetæ locuti sunt futura esse, & Moses. Paulinum igitur Evangelium Mosaicum est, & Mosaicum* Evangelium *Paulinum* est. (g) *Unum*, & *Eundem* tantum esse *Mediatorem Christum Jesum*, quia sicut *Unus* est *Deus*, ita pariter *unus est Mediator Dei, & hominum, Homo Christus Jesus, qui dedit semetipsum precium redemtionis pro omnibus*, I. Tim. II. 5. 6. (h) *Unam* esse *fidem*, sicut à primis temporibus ad Novum Testamentum usqve, vel *Apostolorum præconium*, *Apostolus* insigni Catalogo luculenter ostendit, *Hebr. XI. 1. seqq.* (i) *Unam* esse *Dei Gratiam*, sicut in primo *Concilio Catholico*

Hiero-

Hierosolymorum Apostoli communi consensu docuerunt, & constituerunt, Act. XV. 11. quod per *Eandem Gratiam Domini Jesu Christi credamus salvari, quemadmodum & illi*, scil. fideles V.T. Hinc *Paulo*, Tit. II. 11. ἡ χάρις, ἡ σωτήριος, *Gratia salutifera* dicitur *apparuisse*, in universum OMNIBUS HOMINIBUS. (k) *Unam* esse, & eandem *salutem*, in Christo fundatam, nim. quoad omnes homines *Judæos*, & *Gentes*, sicut *Deus Pater Messiæ* dicit, *Esa.* XLIX. 6 *Parum est, ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob, & desolationes Israel convertendas: ECCE, dedi te in lumen Gentium, ut sis SALUS mea usq; ad extremum terræ*: hinc *Salvator* dicitur OMNIUM Hominum, *I. Tim. IV. 10.* Conjungit hæc, & alia, *Paulus*, *Eph. IV.* ad omnimodam Unitatem, & *identitatem*, scribens v. 3. seqq. *Soliciti servare Unitatem Spiritus in vinculo pacis: Unum corpus, & Unus Spiritus, sicut & vocati estis in Una spe Vocationis vestræ, Unus Dominus, Una Fides, Unum Baptisma, Unus Deus, & Pater omnium, qui super omnes, & per omnes, & in omnibus Vobis.*

10. Ut igitur ad *Caput causæ* nunc progrediamur, totum *Apostolicum Symbolum* ex *Gen. III.* quod *prima* sedes est *Christi*, vel ejus *Meriti*, sicut & *Evangelici Verbi*, pariterqve *Veræ fidei*, cum primis autem *Justificationis* & *salutis*, quoad *Doctrinæ substantiam* pie scrutabimur, & *fidei Christianæ Basin* primã, ex *primis revelationibus divinis*, meditabimur.

11. Non autem operosius de *Symboli* Nostri *distributione*, varias *sententias* curiose cumulabimus; multo minus ex *hypothesi* satis *incerta*, & *quoad* historicam Veritatem *nulla*, *duodenariam computationem*, juxta *numerum Apostolorum*, attendemus, sed potius simpliciter in *Ecclesiastica*, vel *Catechetica rudiorum Oeconomia*, subsistemus, & totum *Apostolicum Symbolum*, in tres *principales Articulos*, juxta *tres Deitatis personas*, *Patrem*, *Filium*, & *Spiritum S.*

&jux-

& juxta *tria Cardinalia, Creationis, Redemtionis, & Sanctificationis Opera*, vel etiam juxta *Symbolum Authenticum*, Matth. XXIIX. 19. vere *Baptismale*, seu *fundamentale*, quod est *Seminarium*, & *principium Apostolici Symboli*, dispescemq.

12. Hoc igitur modo *Symbolum Apostolicum* tres *principales partes*, vel *Articulos*, complectitur: I. *Articulum* de *Deo Patre*, vel *Opere Creationis*. II. *Articulum* de *Deo Filio*, vel *Opere Redemtionis*. III. *Articulum* de *Spiritu Sancto*, vel *Opere Sanctificationis*. *Caput Tertium Geneseos*, tanquam *Summarium*, vel *Compendium* Totius *Theologiæ Christianæ*, vel etiam *Apostolici Symboli*, non tantum *Eadem Doctrinalia Capita*, sed etiam *eundem Ordinem Capitum* observat, quem *Apostolicum Symbolum* indicat.

12. Nam *Primus Articulus* est *Operis Creationis*, in *Apostolico Symbolo*, qvem *Geneseos Tertium Caput* à v. 1. ad 14. persequitur: *Secundus Articulus* est *Redemtionis Operis*, quod loco *medio* traditur in *Symbolo*, nec in alio reperitur apud Mosen, in hoc *Cap. Tertio*, v. 15. *Postremus Articulus* agit de *Sanctificationis Opere*, qvod itidem in loco primitivo Mosaico postremo loco declaratur, v. 16. usqve ad finem. Sic & *Harmoniam* cernimus (a) quoad *Materiam*, seu *Doctrinam*: (b) quoad *formam externam*, vel *Ordinatam* συγγραφίαν: addimus (c) *Harmoniam*, qvoad *Efficientem Causam*, quæ dicitur *eadē* utrobique, nulla ratione *Diversa*; nec ratione *Causæ principalis*, *Jehovæ Elohim*, *Dominus Deus*; nec ratione *causæ instrumentalis*, *Verbum Evangelij*, divinitus revelatum: nec ratione *Causæ Ministerialis*, quæ Gen. III. 20. *Adam* Patriarcha, *Doctor primus*, & *Patriarchæ* sequentes, *Doctores* successores: sed in *Novo Testamento* tum *Apostoli*, tum ipsorum *successores*: (d) ratione *finis*, quæ tum est *fides*, dum in *Apostolico Symbolo*, ceu *practico* quodam *Objecto*, *fides* primo loco ponitur, in

Verbo

Verbo *Credo*, ſed Gen. III. per *totum Caput* ſpargitur : & hunc ſequitur *finis ultimus Æterna vita*, ſive *ſalus*, quæ *finis fidei*, I. Petr. I. 9. dum Protoplaſti *ſalutem*, & *vitam æternam* ſunt conſecuti, v. 20. in *vita poſt mortem*, v. 19. Et *Apoſtolicum Symbolum*, quoad omnem doctrinam, in æterna vita terminatur, dum anima fidelis *vitam æternam*, ſecundum *Epilogum*, credere tenetur.

13. Quod igitur nunc attinet *Articulum I.* notat ille (I) *Generalia*, quæ, ſicut in *Practicis* fieri conſuevit, notant (A) *Generale Chriſtianæ*, vel *Apoſtolicæ Doctrinæ Subjectum: Credo*, ſcil. *Ego*, *Germanice*, Ich glaube : nim. quilibet peccator convertendus, & ad *Deum*, mediante *verbo*, per *pœnitentiam*, & *fidem*, reductus. Talis erat *Pater Adam*, nim. *peccator*, quoad lapſum, v. 6. *pœnitens*, v. 9. ſeqq. & ad Deum per Evangelii verbum in fide *revertens*, v. 15. & *Eva*, quæ primum peccandi fecerat initium, v. 3. ſeqq. ſed cum Adamo quoque veram pœnitentiam agebat, & in *Deum Trinunum* vera *fide* credebat.

14. (B) *Generale Chriſtianæ*, vel *Apoſtolicæ Doctrinæ medium*, quod eſt vera fides : *Hæc autem ſcripta ſunt, ut credamus, & credentes vitam æternam habeamus*, *Joh. XX. 31.* *Adam*, & *Eva*, fidem veram ſuſceperunt, (1) *ex principio fidei*, quod eſt Deus *Pater*, *Filius*, & *Spiritus Sanctus*, *Jehova Elohim*, v. 9. ſeqq. (2) *ex medio fidei*, quod eſt verbum Evangelii, de Chriſto, vel Semine mulieris, ſicut diſertis verbis *Evangelium* dicitur *verbum fidei*, Rom. X. 8. imò *potentia Dei ad ſalutem omni credenti*, Rom. I. 16. Jam protoplaſtis *primum Evangelium* promulgatum eſt, *Gen. III.* 15. Et ſicut alias dicitur, quod vera fides *tribus* conſtet, ſive *gradibus*, ſive *partibus*; (a) *notitia*, qua Deum, ejusque verbum, & ſalutiferum hujus objectum, vel myſteria ſalutis, vere cognoſcimus. (b) *aſſenſus*, quo verum, certum, &

firmum aſſenſum his præbemus, nec ullum dubium de talibus, mente, vel corde, fovemus: (c) *fiducia*, qua cuncta *fiducialiter* apprehendimus, ea nobis firmiter appropriamus, & tuto finaliter in iis acquieſcimus: ſic omnes iſtos *Gradus* in *protoplaſtis* conſpicimus: partim *notitiam*, quia *Spiritus Dei* talem, in *cordibus*, vel *mentibus*, protoplaſtorum, *lucem*, per *Evangelij verbum*, accendit, ut *myſteria* ſumma, maxime *difficilia*, nunquam *audita*, & tantum *primum revelata*, ſtatim intelligant, & *ſimpliciter* cognoſcant: tanta ſiquidem *notitia* per *illuminationem Spiritus*, & lucidiſſimũ *verbũ*, in ipſis confeſtim oritur, ut ne quidem ullam interrogationem inſtituere neceſſum habeant. Dei *dictum*, Protoplaſtorum *ſcitum*: partim *aſſenſum*, quia nullum dubium mente concipiunt, nullum ſcrupulum cordi ponunt, ſed in omnibus, à Deo revelatis, *myſterijs* puriſſimum, & firmiſſimum aſſenſum alunt: partim *fiduciam*, quia *tanta per verbum fidei*, quod eſt *Evangeliũ*, Rom. X. 8. & *Spiritum Dei*, qui *Spiritu fidei*, II. Cor. IV. 13. in cordibus ſuis *fiduciã* inveniunt, ut toti toti firmiter in *Deo*, per, & propter *Meſſiam*, acquieſcere, ſimulque *Satanæ*, *peccato*, *cunctisq; malis*, nuncium mittere, penitusq; per *fiduciæ* conſtantiam eis valedicere, Deo vero, vel etiam *Meſſiæ*, ſemper adhærere poſſint.

15. (C) *Generalem Chriſtianæ*, vel *Apoſtolicæ Doctrinæ ſcopum*, qui *Deus Trinunus* eſt. Nam *Symbolum Apoſtolicũ* tradit *Deum*, tanquam *objectum primum*, & *primarium fidei*, tanquam *ſcopum primum*, & *primarium*, tanquam *fundamentum primum*, & *primarium*, τȣ̃ *Credo*, ſeu *fidei Chriſtianæ*. *Symbolum Adamicum* pariter Deum offert, ut primum, & primarium *objectum*, ad quod πρώτως dirigitur, cum ſemper unicè Deus Protoplaſtis reverſuris, & credituris, loquatur, adeoque nullum aliud *Objectum* audiebant, nec ullum aliud, niſi loquentem Deũ, apprehendebant; ut primum, & pri-

primarium *scopum*, dum μόνως ad *Deum*, *Deiq; regnum*, omnia tendunt, quam primum, per divinam *vocationem*, *serpentem*, ejus *mendacium*, & *regnum*, deserunt; ut primum & primarium *fundamentum*, sine quo novi tirones religionis, primi catechumeni, rudiores doctrinæ cælestis discipuli, nullatenus vel consistere, vel subsistere potuissent.

16. *Apostolicum* vero *Symbolum*, & *Naturam*, & *Attributa*, & *Opera*, Dei confitetur. Qvoad *Naturam* non promiscue *quemvis Deum*, aut multos *Gentilium Deos*, sed tantum *Unicum* tradit, quando sic incipit: *Credo in Deum:* Nam *Unus* hic *Deus* indicatur (1) propter *singularem Numerum*, quia Singularis est unius indicativus, sicut Pluralis multitudinis est indicium. (2) propter *authenticum*, *vereque divinum fundamentum*, quia Confessio hæc Christianorum ex *Matth. XXIIX. 19.* authentico Symbolo baptismali, petita, ubi saltem unius *Nominis* mentio fit, quod Nomen Unitatis Dei nota, sicut alibi sæpius est demonstratum. (3) propter *Ecclesiasticum Commentarium*, quia *Symbolum Nicenum* statim in Ecclesia *Dei Nomen* sic de *Uno Deo* luculenter exposuit: *Credo in UNUM Deum.* Sic etiam *Symbolum Adamicum* unum ex creatione vidit *Jehovam*, Gen. II. 7. unum ex *conversatione*, variorumq; *beneficiorum multiplicatione*, cognovit *Jehovam*, v. 8. seqq. unum denique, per vocationem post lapsum novam, tantum credidit *Jehovam*, v. 8. seqq.

17. Præterea *Symbolum Apostolicum* non credit *Unum absolute Deum*, qui *simpliciter* sit *unus*, *sensu Philosophico*, sed potius, qui *vere* sit *Trinus*, *sensu Biblico*, vel *Theologico*, quia disertis verbis respicit *Trinitatem*, & hunc *Unum Deum* confitetur, *Patrem*, *Filium*, *& Spiritum Sanctum*, quia, juxta *Symbolum Athanasianum*, *Catholica Fides hæc est: ut Unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in Unitate*,

veneremur, quod iterum confirmatur (1) *ex authentico ortu*, quia *præsens Symbolum est uberior expositio*, vel *extensio Symboli Baptismalis*, Matth. XXIIX.19. ubi *baptisari* jubemur, *in Nomine Patris, Filij, & Spiritus Sancti.* Jam qualis *baptismus*, & *regeneratio*, talis etiam *fidei* nostræ *conditio*: Si *Baptizamur* in Nomine *Patris, Filij, & Spiritus S.* necessario quoque *Credere* debemus in *Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum.* (2) *ex Symbolico textu*, quia nomen Dei per tres Articulos de *Patre, Filio, & Spiritu S.* declaratur, cum primus agat de *Deo Patre*, secundus, de *Deo Filio*, tertius, de *Deo Spiritu Sancto.* (3) *ex Symboli hujus eventu*, quia cunctis seculis per SS. *Trinitatem Symbolum Apostolicum* in reliquis Symbolis ita fuit declaratum, hac vice saltem primarium *Ecclesiarum Lutheranarum Symbolum, Augustanam Confessionem*, producimus Art. I. *Decretum Nicenæ Synodi* (consequenter etiam Apostolici Symboli,) *de Unitate Essentiæ divinæ, & de tribus personis, verum, & sine ulla dubitatione credendum esse, videlicet, quod sit una Essentia divina, quæ appellatur, & est Deus æternus, incorporeus, impartibilis, immensa potentia, sapientia, bonitate, Creator, & Conservator, omnium rerum visibilium, & invisibilium, & tamen tres sint personæ, ejusdem essentiæ, & potentiæ, & coæternæ, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus.* Sic etiam cum *Apostolis* eandem *Adamus* Doctrinam cognovit, & credidit in nomine *Elohim*, quod multis modis, tum ex *Cap. I.* tum ex *II.* tum ex *III.* demonstrare possemus, nisi jam illud sæpius esset factum. Ex sequenti vero Tractatione nostra *distinctorum Articulorum* illud etiam erit evidentissimum: hic plura non adjicimus.

18. Qvoad *Attributa* Dei *Symbolum Apostolicum*, & *Attributorum Existentiam*, & *Essentiam*, & *differentiam*, luculenter satis ostendit, sed *Omnipotentiam* solam introducit,

ducit, ut ex hoc ſimili de reliquis ſimile fieret judicium. Nec aliud ex *Adamico Symbolo* colligitur: quemadmodum illud prolixe demonſtrare foret in proclivi, ſed illud modo dimittimus: hoc unicum ſaltem adducimus, quod *Omnipotentia Dei*, cujus expreſſe fit in *Apoſtolico Symbolo* mentio, per totum *Caput III. Geneſ.* locupletiſſima cernat documenta. Sed hoc modo proſeqvi non poſſumus.

19. Deniqve, qvoad *Opera*, ſolum equidem *Opus Creationis* adducitur, quod Deus ſit *Creator cœli, & terræ*; ſed ex hoc primo de reliqvis omnibus, *Creationem* ſequentibus, fieri poteſt, & debet indicium, atqve judicium, cum primum in quolibet ordine ſit *principium*, *artificium*, & *norma*, ſequentium. Et certe negari non poteſt, quod in *Adami Symbolo*, Gen. III. plurima *Deitatis Opera* reperiantur, & hominibus proponantur, ſicut itidem ex ſeqq. apparebit.

20. Nos potius pergimus II. ad *Specialia*, quæ *diſtinctis in Articulis* ſpecialiter, tum *Deum Patrem*, tum *Deum Filium*, tum *Deum Spiritum Sanctum*, concernunt, ut *Apoſtolici Symboli conſonantia*, cum *Adamico Symbolo*, *doctrinalis* cunctis evidenter innoteſcat.

21. De *Deo Patre* notat *Apoſtolicum Symbolum* I. *Ipſum Patrem*. II. Ejus *proprium characterem*. III. *Propriam* Ejus *operationem*: *primum* indicat ſubjectum proprium, *alterum* proprium attributum, *tertium* proprium effectum; de *primo* dicitur, Credo in Deum PATREM; de *ſecundo*, Patrem Omnipotentem; de *tertio*, Creatorem cœli, & terræ; *primum* dat eſſe. *ſecundum* diſtingui, *tertium* operari. &c.

22. Notamus autem de *Deo Patre*, quoad *Symbolum Apoſtolicum* (1) *Patris Veritatem*, & *Exiſtentiam*, quod in *Trinitate* revera *Pater exiſtat*, quod prolixe demonſtrari poſſet (1) *ex appellatione*, quia *Pater* dicitur. (2) *ex Patris*

conditione, quia Pater *est*: Pater autem non esset, nisi realiter existeret. (3) *ex Patris relatione*, quia refertur, ut Pater, ad Filium, quod Existentiam Patris necessario requirit. (4) *ex Patris ordinatione*. (5) *ex Patris Fide*. (6) *ex Patris Confessione*. &c. Hæc *Existentia* Patris itidem in *Adamico Symbolo* quam certissima, *tum* quoad *Existentiam spirantis*, Gen. I. 2. *tum* quoad *Existentiam Dicentis*, v. 3. *tum* quoad *Existentiam consultantis*, v. 26. *tum* quoad *Existentiã decernentis*, ibid. *tum* quoad *Existentiã creantis*, v. 27. *tum* quoad *Existentiam Creationem consummantis*, c. II. 1. 2. *tum* quoad *Existentiam deambulantis*, c. III. 8. *tum* quoad *Existentiam curam* omnẽ, instar *Patris, suscipientis; tum* quoad *Existentiam paternam cura providentis*; *tum* quoad *Existentiam Patris commiserantis*; *tum* quoad *Existentiã Filiũ promittentis*. &c. Hæc omnia *Patris Existentiam* demonstrantia prolixe declarari possent, ex Gen. III. si modo nostri foret instituti.

23. (II) *Patris Quidditatem*, vel *Essentiam*, sic Pater *Verus Deus* est, quod in *Apostolico Symbolo* probatur, (1) *ex vero Nomine*, quia Deus immediate dicitur Pater. (2) *ex vero* pariter *omine*, quia non tantum dicitur, sed etiam est verus Deus. (3) *ex vere divina personalitate*, quia tanquam persona divina producitur: persona vero divina necessario præsupponit divinam Naturam. (4) *ex divina proprietate*, quia dicitur Omnipotens Pater; Omnipotentia vero solius Dei proprium. (5) *ex divino opere*, quia vere dicitur Creator Cœli, & terræ: solus autem Deus est Creator. (6) *ex vera fide*, quia credimus in Patrem: jam autem in solum Deum credere debemus, prout Decalogi præceptum primum docet, &c. Talis etiam est in *Adami Symbolo Patris Essentia*, hoc est vere *divina*, (1) *quia* dicitur *Jehova*, v. 8. quod est essentiale Dei Nomen, soli Deo proprium: posito proprio Nomine, proprie ponitur res ipsa,

vel

vel ipſamet eſſentia. (2) *quia* revera, tanquam *Jehova*, ſemper introducitur, ut ἀληθῶς talis *ſit*, hoc eſt *verus Deus*. (3) *quia* tanquam *perſona divina* protoplaſtis *appropinquat, obambulat, loquitur, auditur*, &c. *divina perſona* ſic divinam *Naturam* confirmat, & *Patrem* verum *Deum* demonſtrat. (4) *quia Pater* hic vere producitur, ut *omnipotens*, ſuper *omnes creaturas*, v. 1. ſuper *omnes malos Angelos*, v. 14. ſuper *omnes homines*, v. 8. ſeqq. (5) *quia Pater* hic eſt *Creator* omnium animalium, v. 1. conſequenter omnium creaturarum: Imo tanquam *Legislator*, *Examinator, Judex, & Vindex* &c. producitur. (6) *quia* Protoplaſti vere crediderunt in hunc *Patrem*, non tantum, ut *Creatorem*, ſed etiam ut *Conſervatorem, Gubernatorem, Commiſeratorem, Redemtorem*, &c.

24. (III) *Patris perſonalitatem*, vel *ſubſiſtentiam*, quia Pater in *Apoſtolico Symbolo* proponitur, ut *ſubſiſtens, vivum, individuum, intelligens, incommunicabile, perſonaliter non ſuſtentatum ab alio*, quæ nolumus hic pluribus adducere: ſic etiam *Adam audivit*, & *cognovit Patrem*, ut vere *ſubſiſtentem*, dum *obambulavit*; ut *vivum* non modo, ſed etiam ut vivificum, qui *vitam* non tantum antea per creationem dederat, ſed nunc etiam ex morte peccatoribus eam reſtituebat; ut *intelligentem*, qui ſapienter loquebatur, bona Meſſiæ pollicebatur, judicium exeqvebatur, &c. ut *incommunicabilem* etiam, quia, juxta fidem Adamicam, ita *ſpirabat*, ut non eſſet *ſpiratus*, Gen. I. 2. ita *dicebat*, ut non eſſet *Dictum*, ſeu *Verbum*, v. 3. ita creationem *conſummabat*, Gen. II. 1. 2. ut neque *Benedictionis* eſſet *Orator Elobim*, v. 3. neque *tertius Elobim ſanctificator*, v. 3. ita c. III. *deambulabat*, ut nec eſſet λόγος *ſonans*, vel *prædicans*, neque *Spiritus Dei, ſpirans*, & *illuminans*, &c. & hinc perſonaliter non alius perſona, nec ab alio, ſed à *ſeipſo* perſonaliter *ſuſtentabatur*.

25. (IV)

25. (IV) *Patris Proprietatem*, vel *propriam Competentiam*, nim. *Omnipotentiam*, quæ Patri peculiariter in Apostolico Symbolo tribuitur, sicut ex clarissima litera patescit. Nam, juxta nonnullorum sententiam, *Patri* propria dicitur *Divina Potentia*, vel *Omnipotentia*, characteris instar, non tantum propter alia, sed etiam propter omnipotentissimam creaturarum universarum, & singularum productionem, quæ suo modo *Patri* propria dicitur, juxta *Symbolum Apostolicum*: sicut *Filio sapientia* tribuitur in *Articulo secundo*, *Spiritui Sancto Bonitas*: Nam Deus Creator *Pater, Filius, & Spiritus Sanctus*, in opere *Creationis* omnia *potenter, sapienter*, & *bene*, seu *convenienter*, revera produxit: postea peculiari ratione *Deus Trinus* hasce *proprietates*, quoad *singulas personas*, accuratissima ratione prudenter appropriavit, ut *Patri* peculiariter *Potentia, Filio Sapientia*, *Spiritui Sancto Bonitas*, & *amor*, competeret. *Jebova Pater*, ut alia taceamus, ex Gen. I. & II. suam *Omnipotentiam* manifestavit, (a) *in potentissima creaturarum productione*, c. III. 1. (b) *in potentissima conservatione*, v. 8. seqq. (c) *in potentissima permissione, cum serpenti calliditatis abusum, & hominibus lapsum, permitteret*. (d) *in potentissima remediorum lapsus constitutione*. (e) *in potentissima peccatoris revocatione*, v. 8. (f) *in potentissima Legis stabilitione*, contra *lapsos Diabolos*, & *Homines*. (g) *in potentissima peccatoris transmutatione*, dum ex *Filio Diaboli* fit *Filius Dei*, ex *Sataniano Messianus*, ex *injusto justus*, ex *maledicto Benedictus*, ex *damnato salvatus*, ex *inglorio, glorificatus*. &c.

26. (V) *Patris operationem*, vel *Efficientiam*, quia *Pater* dicitur *Creator Cœli, & terræ*, juxta textum *Apostolici Symboli*, quod etiam reliqua *Symbola Militantis Ecclesiæ* confitentur, nec hic plura nunc addimus, quia tum hæc, tum alia præcedentia, cum sequentibus, prolixius in *Explicat.*

Sym-

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden http://digital.slub-dresden.de/ppn335644309/24 gefördert von der Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG

Symbol. Apostoli, juxta scripturam, deduximus. *Adamus* etiam, in *Symbolo* suo, *Patrem*, ut *Creatorem*, cognovit, & quidem (1) ut *Creatorem Cœli, & terræ*, Gen. I. 1. seqq. (2) ut *Consummatorem Cœli, & terræ*, c. II. 1. 2. (3) ut *factorem omnium animalium, & reliquarum* etiam *Creaturarum*, quia disertis verbis reliquis *Dogmatibus* Symboli præmittitur, hoc, quod *serpens fuerit callidior cunctis Animalibus terræ, quæ FECERAT JEHOVA EEOHIM*, nim. *Pater*, qui, tanquam *prima persona Deitatis*, vel *Creatoris*, peculiariter, & personaliter hic attenditur.

27. Ubi præterea dicitur observandum, quod, juxta *Symbolum Apostolicum*, *Pater* non ita nude *Creator Cœli, & terræ*, dicatur, sed sub *Creatoris* Nomine pariter *Conservatoris*, *Gubernatoris*, *Cooperatoris*, *Permissoris*, *Ordinatoris*, *Reparatoris*, &c. *fides* eidem adscribatur: imo cuncta, quæ, juxta scripturam, & orthodoxam Theologiam, inter *Creationem*, & *Redemtionem*, interjacent, Christianæ religionis dogmata, revera, juxta *Dei verbum*, & *symbolicam Theologiam*, ad *Patrem* referuntur. Prolixius illa, *tum* declarari, *tum* demonstrari possent, sed *Disputationi* præscriptæ breviores pagellæ, neutiquam ista modo capiunt. Hinc saltem aliqua delibabimus, & ad nostrum institutum accommodabimus, ita tamen ut de singulis breviter nonnulla, juxta *Symbolum Adamicum*, producemus.

28. Sub *Nomine Creatoris* igitur continetur, (1) *Patris Conservatio*, dum in ipso *vivunt, moventur, & sunt omnia*, Act. XVII. 28. sic *Adamus* ex *Symbolo* suo cognovit, quod in *Patre vivant Angeli*, cum *Hominibus*, *bruta*, cum *vegetabilibus*; quod in primis ex c. II. & III. didicerat: in *Patre* quoque *movebantur Sol, Luna*, cum omnibus *sideribus*, c. I. 1. 6. 8. c. II. 1. 2. & tunc *erant Cœlum, terra*, cum aliis.

29. (2) *Gubernatio*, dum ipse *Creator* passim *Dominus*

Dominator appellatur, Psal. IIX. 2. Sic *Adam* nullum etiam aliam *Gubernatorem* credidit, præter Deum Creatorem, tum *ratione sui*, c. II. 8 15. seqq. tum *ratione reliquarum Creaturarum*, c. II. 19. ubi Deus *Pater* omnia terræ *animantia* dicitur adduxisse *Adamo*, ut illarum naturas cognosceret, dominium super ea loco Dei susciperet, & unicuilibet conveniens *Nomen* imponeret: *tum* ratione *totius mundi*, quia totius mundi, vel cœli, terræque, non tantum *Consummator*, sed etiam *Gubernator* est, c. II. 1. 2.

30. (3) *Legislatio*, vel *Hominis Obligatio*: nam quia per creationem innumerabilia *beneficia* DEus productis hominibus concesserat, (propter *beneficia* vero debentur *officia*, vel *obsequia*,) certis *legibus* quoque Creator, inprimis hominem gubernare, vel obligare voluit; & non tantum *legem* suam mentibus hominum per creationem, quoad naturam rationalē, *inscripsit*, sed etiam eandem legem, quoad omnia præcepta, compendioso statuto quodam, intimavit, &, quoad *præscriptionem*, promulgavit, Gen. II. 17. quod tum *Adam*, tum *Eva*, planissime, perfectissimeque, perspectum habuerunt, sicut ex Cap. III. 2. seqq. est manifestum.

31. (4) *Cooperatio*, quia *Symbolum Apostolicum* Patrem, ut vere *Patrem*, & *causam Primam*, in operationibus causarum secundarum confitetur, ex illo *Joh. V, 17. Pater meus usq; modo semper operatur*, & *Ego operor*. Et *Adamus* hoc firmiter in *Symbolo suo* credidit, quia sine Deo nec hortum ingrediebatur, nec ejus culturam auspicabatur, *Gen. II. 8. 15.* adeoque *vegetabilium*, & cognitionem, & operationem, ab hoc *Jehova* præstolabatur. Præterea, nec sine hoc *Jehova*, tum *contemplationem*, tum *Gubernationem*, tum *denominationem* animalium inchoare conabatur, v. 19. 20. nec sine hoc *Jehova*, ceu *causa prima*, conjugem expectabat, acceptabat, & in consortium vitæ cooptabat, v. 22. 23. 24. & sic in omnibus à *causa prima*, cumprimis in observatione promulgatæ *legis*, unice dependebat, & dependere volebat.

§. 32. (5)

32. (5) *Permissio:* nam Deus, sicut *Pater* benevolus, & beneficus, in omnibus *bonis* cooperatur, ita quidem, ut homo nihil mente cogitare, nisi quod Deus objiciat, nihil voluntate desiderare, nisi quod Deus offerat, nihil sua libertate determinare, nisi quod Deus definiat, nihil exterius operari velit, nisi quod Deus sua *cooperatione* promoveat: ita pariter, in omnibus malis Deus neq; *cooperari* vult, propter *voluntatem* optimam, neque potest, propter *activitatem* justissimam, & sanctissimam: interim dum creatura rationalis, contra divinæ *cooperationis* rectissimum *influxum*, *motibus*, & *actionibus*, naturaliter bonis, moraliter abutitur, & optimo divino concursui contranititur, Deus pro sua *sapientia* mala permittit, & sic peccatum originem suam trahit. *Adam* hoc in *Symbolo* suo satis perspectum habuit, dum *cooperationem* divinam ipsemet hactenus senserat, & per eandem omne suum opus in *Ecclesiasticis*, *Botanicis*, *Zoologicis*, & aliis fecerat, C. II. 15. seqq. & *legi*, v. 17. promulgatæ, rectis obsequiis hactenus obedierat; sed nunc à *Conjuge*, per *serpentem seductâ*, vel *confusâ*, blandis verbis persuasus, à rectitudine motuum, & actuum, defecerat; quod Deus *Creator*, & *Cooperator*, non impediverat, sed ei, tanquam ingrato bonorum divinorum possessori, lapsum *permiserat*; inde *rubor*, & *pudor*, *terror*, & *tremor*, *pavor*, & *horror*, cum aliis malis, divinam *permissionem*, & divinæ *cooperationis* neglectum, contemtum, & abusum, apud Adamum cumulatissimè sequebantur.

33. (6) *Toleratio*, vel *Tolerantia*, quæ *Permissionem* sequitur, quæ rigorose tamen loquendo non sunt *actiones*, dum *permissio* divina creaturas, ad malum properantes, nõ impedit, sed eas sibi relinquit, aut etiam Satanæ suggestionibus, tentationibus, & seductionibus, permittit; sed *Tolerantia* divina sontes nõ *punit*, nec *perdit*, sicut tunc Deus, secundũ *potentiam* suam, valebat, secundũ *justitiam* debebat, &, secundũ *comminationum veracitatẽ*, volebat; sed *tolerando sustinet*, & *sustinendo* patienter *tolerat*. *Adamus* mali conscius, ut *judicii*, vel *exitii Candidatus*, fugiebat, & stulte Deum πανοπτήν vitare, vel se coram eodẽ occultare, πάνδικον effugere, vel justitiæ supplicia nequiter eludere, vel παντοδύναμον cohibere, vel ejus vin-

dictam repellere volebat. Vocatus autem, & revocatus è latibulis, immeritam Dei *tolerantiam*, & *pœnarum suspensionem*, sine difficultate cognoscebat.

34. (7) *Commiseratio*, quæ *Patri toleranti* propria, dum non nisi per *Commiserationem* malos *tolerat*, & de *remediis malorum*, atque *mediis* restituendorum bonorum, cogitat, & *consilia pacis* agitat. Sic enim cœlestis *Pater* de *Principiis*, & *Mediis salutis*, quoad restituendum genus humanum, maxime fuit solicitus, *Filium* in Redemptorem, & novæ *salutis acquisitionem*, & *Spiritum S.* in *acquisitæ salutis* applicationem, ablegando, & hominibus destinando: *Symbolum Apostolicum* hoc indicat, dum *Patrem Misericordissimum* introducit, qui per *misericordiam* respicit, & ad *Filium Redemtorẽ*, juxta secundum, & *Spiritum S. Sanctificatorem*, juxta tertium *Articulum*. Et *Adam* cognovit *Jehovam Elohim*, ut Patrem misericordissimum, mittentem *Vocem sonantem*, & λόγον *prædicantem*, *Heroem*, Serpentis Caput *conterrentẽ*, peccata pro lapsis *suscipientem*, & *mortem*, atque pœnas, sustinentem, & vere pro peccatoribus satisfacientem: & *Spiritum Sanctum*, tanquam corda moventem, Dei gratiam inspirantem, fidem per verbum accendentem, & spiritualis applicationis opus in omnibus perficientem.

35. Hæc de *Symbolo Protoplasti*, quoad *Articulum Primum*, sufficiant, ad *Secundum Ordinem* progredimur, & Deum *Filium*, *Redemptorem*, nostris meditationibus aggredimur. In *Articulo II.* reperimus, quoad *Apostolium Symbolum*, (I) *Christi Redemtoris Onomathesian*. (II) *Christi Redemtoris Personam*. (III) *Christi Redemtoris Spartam*. (IV) *Christi Redemtoris*, quoad varium Statum, *Oeconomian*. vel *Ergasian*. Vid. *Explicat. Symb. Apost.* ubi à *Disput. XI. ad XXIV.* hæc plenius exposita.

36. *Onomathesian* quod attinet, multa de *Nominibus Apostolici Symboli* moneri possent. Vid. *Disp. XI.* per *totam*. Hic saltem adducimus, quod introducantur, *Nomina Redemtoris*, quoad Personam, quia dicitur. (1) *Jesus*, (2) *Christus*: & quoad *Essentiam*, sic quoad divinam *Essentiam* dicitur *Unicus Dei Filius*, & quoad *Humanam Essentiam*, non dicitur *Homo*, seu *Filius Hominis*, interim & ut Homo, & ut Filius Hominis conceptus, & Natus, describitur:

Plura

Plura de *Nominibus Redemtoris* addere non libet. Secundum *Adamicum Symbolum* etiam adsunt *Nomina personæ*, sicut & *Nomina Naturarum*. *Personæ Nomen* est *Elohim*; sicut & *Vox*, & λόγος: *Naturæ* Divinæ Nomina sunt *Jehova Elohim*, Gen. III. 8. & IV. 1, simpliciter *Jehova*: sed quoad *Humanam Naturam* dicitur *Semen Mulieris*, c. III. 15. *Isch*, seu *Vir*, c IV. 1. Nomen *Jesu* quidem, Gen. III. quoad *literas*, non legitur: in *schola* tamen *Adamica*, vel etiam reliquorum *Patriarcharum*, non fuit inusitatum: primus eorum *Jacob*, c. XLIX. 18. illud, ad consignationem futuram, memoriæ prodidit: sed quoad *sensum* etiam Gen. III. & IV. reperitur, quia *Semen mulieris*, ut *Jesus*, promittitur, quod *salvet* nos à Serpente, serpentisque Capite, quod fæcunda mater erat peccatorum, v. 2. seqq & *salvet* quoque nos à scelere, sceleratique peccati *morte*, per *vulneratum*; & *mortificatum calcaneum*, adeoque sit verus *Isch Jehovah*, vel *Jesus Salvator*. Sic & nomen *Christi*, Gen. III. χριστὸς non legitur, at *Semen mulieris* promissum, ut verus *Christus*, vel *Unctus*, *oleo gratiæ*, quia *plenus gratia*, Joh. I. 14. *justitia*, dum nobis à Deo factus justitia, I. Cor. I. 30. *Spiritu Sapientiæ, & intelligentiæ, consilii, & roboris, sive virtutis, scientiæ, & timoris Domini*, Esa. XI. 2. &c. quibus omnibus opus fuit in conculcatione *Capitis* serpentis, & *redemtione humani generis*. Et primi parentes sic facti sunt *primi Messiani*, vel *Christiani*, per *Christianorum fidem*, & *Symbolum Apostolicum*, sicut ex præsenti tractatione patebit. Vid. *Christianol.* Disp. ult. de *Primis Christianis, Adam, & Eva*.

37. Ab *Onomatheſia* digredimur ad doctrinam de Persona Christi, quam *Apostolicum Symbolum*, & *abstracte* tradit, quando *Redemtorem* vocat *Dei Filium unicum*: & *concrete*, quando *Jesum*, & *Christum*, introducit. Vid. *Explic. Symbol. Apost.* ubi, juxta contextum, ordine de *Persona Christi* notavimus, (1) *Considerationem Materialem*, quoad *Unicus* sit *Filius*, *Deus*, & *Homo*, quoad *Divinam*, & *Humanam Naturam*, ubi naturam utramque *distinctis rationibus*, ex *Symbolo* satis confirmatum dedimus. (2) *Considerationem Formalē*, ubi declarata (a) *Doctrina de Personæ Redemtoris Unitate*, p. 180. (b) *Doctrina de Personali Unione*, p. 181. (α) quoad Ejus

Causam Efficientem, p.182. (β) quoad *Causam Materialem*, p.182.183. (γ) quoad *Causam formalem*, tum circa *Modum fiendi*, tum quoad *Modum Essendi*, p.183. (δ) quoad *causatam finalem*, p.184. ubi quoque *personalis Unionis proprietates* enumeratæ sunt, th. 14. (c) *Doctrinam* de *personali prædicatione*, tum *quales non sint*, tum *quales sint*, p. 184. seqq. (3) *Considerationem Finalem*, ratione *personalis Communicationis*, qua ratione *Symbolum Apostolicum*, tum *Communicationem personæ*, tum *Communicationem Naturarum*, tum *Communicationem idiomatum*, & quoad *primum Genus*, κοινωνίαν τῶν ἰδιωμάτων, & quoad *secundum*, κοινωνίαν τῶν ἀποτελεσμάτων, & quoad *tertium*, κοινωνίαν τῶν ἀξιωμάτων, non obscurius indicat, sicut ex contextu prolixius id indicatum. *Symbolicum Adamicum* itidem hæc *fundamenta Christologias* attendit, prout prolixe tum in *Festo Genethliaco*, ex Gen. III. 15. cumprimis autem in *Adami Theol. Posit.* Part. III. quoad *Christologian*, est demonstratum. Hac vice brevissimis laudata capita saltem attingemus. Nam *Adami Symbolum* est *Apostolici Symboli* primum fundamentum. Sic ergo, præter Incarnationem, quam Conceptio cum Nativitate nobis ostendunt, & in seqq. ea planius exponetur: adest hoc loco (1) *Ratio Materialis*, in *Messiæ duabus Naturis*, nim. *Humana*, secundum quam verus *Homo*, verum *Semen mulieris*, c. III. 15. & verus Vir, c. IV. 1. nuncupatur: Et *divina*, secundum quam *Adamo Contritor Serpentini Capitis*, c. III. 15. & verus *Jehova*, c. IV. 1. (2) *Ratio formalis*, quoad unionem personalem, sic quoad *modum fiendi*, *Messias*, Verbum, sive *Dei Filius*, factus *Homo*, non est ex *virili*, sed ex *Mulieris Semine*, v. 15. quoad *modum Essendi*, non est *nudus homo*, nudum *Semen Mulieris*, sed potius *Isch Jehova*, c. IV. 1. Θεάνθρωπος, vel Ἀνθρωπόθεος, in unitate personæ, tantum unus *Messias*: quoad *modum inessendi*, fuit *vera*, *propria*, *realis*, *intima*, *personalis*, *hæc Unio*, quæ pluribus hic explicare, juxta contextum, nolumus. (3) *Ratione finalis*, (a) quoad *Communicationem*, vel *prædicationem verbalem*, quia *Symbolum Apostolicum* ostendit, tum *prædicationes Hypostaticas*, λόγος, seu *Vir* est *Semen mulieris*, c. III. 8. 15. *Isch* est *Jehovah*, c. IV. 1. tum *prædicationes Idiomaticas*, & quoad *primum Genus*, *Contritor Serpentis*, vel *Jehova*, *per morsum Serpentis*,

tis, in calcaneo la sua, & *vulnerata* est, *Semen mulieris*, *Caput Serpentis omnipotenter conculcavit*: & quod κοινωνίαν τῶν ἀποτελεσμάτων, *Semen mulieris peccatores sua passione, & morte, redemit*, c. III. 15. vel *Jehova Deus proprio sanguine peccatores redemit*, ut declaratur, Act. XX. 28. & quoad κοινωνίαν τῶν ἀξιωμάτων, *Semen mulieris est Heros*, est *Serpentis victor*, *Serpentis Triumphator*, c. III. 15. est vere *vivificum*, & *peccatorum vita*, v. 20. *justitia*, vel *remissio peccatorum*, v. 21. (b) Quoad *communicationem realem*, quia cernimus, & credimus, cum Adamo (α) *Communicationem Personæ*, quod *Semen*, seu *Filius Mulieris*, non sit per se persona, sed in *Contritore Serpentis*, una *persona*, ita quidem, ut neutiquam hic *Jehova* sit post incatnationem solus amplius *persona*, multo minus *Isch* per se propriam *personam* constituat, sed potius per *hypostaseos Jehovæ* communicationem in unitate personæ subsistat. (2) *Communicatio naturarum*, quia *Vir* est *Jehova* per *communicationem naturæ divinæ*, sicut *Jehova* θεανθρώπος per communicationem *humanæ naturæ*. (3.) *Communicatio Idiomatum*, cujus tria dicuntur esse *genera*, nim. (α) *Communicatio proprietatum*, dum *Semini mulieris* communicatur divina *potentia*, seu *virtus*, ut per hanc virtutem Caput Serpentinũ conterere, & omne malum tollere possit: *Jehovæ* vero, seu *Contritori Capitis Serpentini*, communicatur *sanguis*, ut hunc effundere, *mortemq;* sustinere possit. (β) *Communicatio Energematum*, vel *Operum*, sic *Jehovæ patitur*, & *moritur*. (γ) *Communicatio Majestatis*, *Semen mulieris* ex contritione Serpentini capitis *victoria* coronatur, & *gloria*.

38. Post *Christi Redemtoris Personam Officium* in *Apostolico Symbolo* collocatur, dum *Noster Dominus* appellatur. Est enim *Dominus absolutus*, tum ratione *sui*, quia *Rex Regum*, & *Dominus Dominantium*, Apoc. XVII. 14. XIX. 16. *Dominus*, & *Rex æternus*, Psal. XCIII. 1. 3. Luc. I. 32. tum ratione *Creaturarum omnium*, quia *regnum* ejus *dominatur super omnia*, Psal. CIII. 19. Est etiam *Dominus relativus*, in *applicatione*, ad nos omnes *peccatores*, quia sibi *sanguine* suo proprio *regnum*, vel *Ecclesiam acqvisivit*, Act. XX. 28. Dum nos è *potestate Satanæ* redemit. Hinc *Dominus Noster* appellatur. Talis etiam introducitur in *Adami Symbolo*, dum,

tan-

tanquam *Jehova*, verus *Dominus* est, & *hominum* quoque *Dominus* factus est, dum *inimicitias* nostras inter *Serpentem*, & homines *peccatores* suscepit, *bellum* contra *Diabolos* gessit, eorum *capita* suo calcaneo contrivit, & miseros peccatores ab eorum tyrannide liberavit, & in *regnum* suum, inprimis sub *vexillo crucis* potentissime congregavit, & conservavit, v. 15. 16.

39. Est autem *Christus*, quoad *Apostolicum Symbolum* (1) *Dominus Propheta*, qui verbo dominatur super *Diabolum*, & *potestates* ejus, sicut in *paradiso*, tanquam *Dominus*, & *Principalis Propheta* suum *officium*, tanquam *Vox sonans*, *Prædicans*, & *Evangelizans*, inchoavit, v. 8. per omnia Secula *Veteris Testamenti*, *ministerio Patriarcharum*, *Prophetarum*, & aliorum *Doctorum*, continuavit, in *Novo Testamento* vero *Minister Circumcisionis*, Rom. XV. 8. ipse factus, & in diebus carnis missus est ad *Judæos*, ut ipsis, tanquam ovis perditis, Evangelium prædicaret, *Es. LXI. 1. seq. Luc. IV. 18. seq.* illudq; multis *miraculis* confirmavit, Matth. XV. 24. Et tandem suos *Ministros*, tanquam *Legatos*, nimirum *Apostolos*, in universum mundum ablegavit, ut ubique locorum creaturis Evangelium prædicarent, *Marc. XV. 15.* Sicut olim prædictum fuit, quod *Verbum suum cum magno*, vel etiam *multo, det Evangelistarum Exercitu*, Psal. LXIIX. 12. Et hac de causa tum in V. T. *Deut. XIIX. 18.* tum in N. Testamento, *Luc. VII. 11. Joh. VI. 14.* dictus est κατ' ἐξοχὴν *Propheta*, *Propheta Magnus*, & *verbis*, & *factis*, *coram Deo*, & *omni populo*, Luc. XXIV. 19.

40. (2) *Dominus Sacerdos*, quia *Sacerdos* est non *vulgaris*, secundum *ordinem Aaronis*, sed *singularis*, secundum *ordinem Melchisedeck*, *in æternum*. Psal. CX. 4. Hebr. VII. 1. seqq. Juxta *Symbolum Adamicum* mox hic *Dominus noster* introducitur, ut *magnum sacrificium*, qui pro totius humani generis peccatis *passus*, *crucifixus*, & *mortuus est*, dum *Agnus* erat, qui *tollere debebat peccata mundi*, Joh. I. 29. Nec aliud *Symbolum Adamicum* attestatur: licet enim ibi nominetenus neq; *Sacerdos*, neq; *sacrificium* dicatur, tamen ut *Sacerdos Summus*, & *Primus*, *Maximus*, & *Optimus*, protoplastis apparuit, *sacerdotale munus* inchoavit, *ritus sacrificandi* manifestavit, & *Adamum* in *Sacerdotem* inter homines *primum*, &

suum

ſuum *vicarium*, ordinavit: actu quoque *pecudes mactavit*, & *ſacrificavit*, dum *agnus occiſus ab origine mundi fuit* in typis ſuis, *Apoc. XIII. 8.* & *pelles ſacrificiales*, ceu *ſacerdotales*, in *ornamentum peccatorum*, ad *vitæ*, *juſtitiæq; reconciliatoriam applicationem* deſtinavit, Gen. III. 21. adeoque ſic per *typos* iſtos *ſacrificiales* magnũ ſuum *ſacrificium*, v. 15. *promiſſum*, quoad *paſſionem*, *ſanguinis effuſionem*, & *mortis vicariam ſuſceptionem*, v. 15. repræſentavit.

41. (3) *Dominus Rex*, quoad *Officium Regium*: ſolus *Deus* per creationem erat *Rex hominum*, & *Monarcha*, ſicut ex *Gen. III.* multis illud demonſtrari poſſet: *Diabolus* autem, ſub indumento ſerpentis, variis *perſuaſionibus*, & vanis *promiſſionibus*, variis *tentationibus*, & *ſeductionibus*, creatos homines ad *Apoſtaſian* ſollicitaverat, malis artibus ſcopum ſuum impetraverat, ac *dominium* ſuper homines inchoaverat, ſed hoc *dominium* in meram *tyrannidem* commutaverat. Venit ergo *Rex Meſſias*, *à Domino conſtitutus*, Pſal. II. 6. hominibus à *Jehova Elohim* patefactus, & promiſſus, *Gen. III. 15.* ita tamen, ut *inimicitias* primus adverſus *ſerpentem*, & *ſemen ejus* ſuſciperet, *bellum cruentum* adverſus hoſtes iſtos gereret, & *cruenta victoria caput ſerpentis contereret*, *captivos* redimeret, in *poteſtatem ſuam* redigeret, *regnum* ex eis myſticum conſtitueret, & instar *Regis*, *dominium* omne feliciter inciperet, atque retineret. Hæc omnia fuerunt *Protoplaſtis* manifeſta, qui pariter huic *Regi* ſe totos ſubmittebant, Eum firma *fide* reſpiciebant, & inſtar *Dominatoris* eum *poſſidebant*, ſicut hoc *Eva* diſertis verbis profitetur, & confitetur, *c. IV. 1. Poſſedi Virum Jehovam*, *Virum Dominum*, *Dominum Dominatorem*, &c. Nec alium *Apoſtolicum Symbolum Dominum* intelligit, quando *Dominum* hunc vocat *Noſtrum Dominum*, quia *Noſter* eſt *jure ſanguinis*, & *cognationis*, tanquam Dominus, & liberator *Goel*, qui liberat nos ab omnibus malis, *Gen. XLIIX. 16.* *jure conſtitutionis*, dum à Patre conſtitutus eſt *Dominus*, & *Rex*, Pſ. II. 6. *jure belligerationis*, Gen. III. 15. *jure militaris acquiſitionis*, quia proprio ſuo ſanguine nos acquiſivit, *Act.* XX. 28. *jure triumphalis defenſionis*, Gen. III. 15. Apoc. XII. 7. ſeqq. &c. Sicut hæc omnia contextus *Apoſtolici Symboli* luculenter oſtendit.

42. Denique *dulciſſima* datur *Harmonia*, quoad *Oeconomiam*, dum

dum hoc *Officium* suum *Christus* non semper *eodem modo* fuit executus, sed varii *Status Oeconomiam* adhibere voluit. *Apostolicum Symbolum*, tum *generatim*, tum *speciatim*, hanc exponit. *Generatim duos Status* ostendit, nim. *Exinanitionis*, ad quem pertinent priores *Gradus*, quod *Christus conceptus*, *natus*, *passus*, *crucifixus*, *mortuus*, *& sepultus sit* : & *Exaltationis*, ad quem referuntur reliqui *Gradus*, *Descensus ad inferos*, *Resurrectionis*, *Ascensionis*, *Sessionis ad Dextram Dei*, *& judicialis reversionis*, sicut plures, & pauciores duobus, in scriptura non inveniuntur, tum quoad *Testam. Veteris Prophetica prædictiones*, tum quoad *gratiosas promissiones*, tum quoad *Typicas præfigurationes*, quas tamen in præsenti neutiquam deducere licet: tum *ratione N. Test.* quoad *historicas rerum gestarum relationem*, dum Christus primum venit, non ut sibi *ministraretur*, sed ut ipse potius *Ministraret*, & *antilytron pro multis fieret*, Matth. XX. 28. & quoad *Apostolicam doctrinæ testificationem*, Conf. Phil. II. 5. seqq. I. Petr. III. 18. seqq. Tales etiam *Status Messiæ* statim in *paradiso* nostris *Protoplastis* ipsum *Protevangelium* manifestavit, nim. *Statum Exinanitionis*, quod Serpens calcaneum ejus sit veneno suo læsurus, & contriturus, & ipse suum *sanguinem* per hanc *vulnerationē* sit effusurus, & per acerbissimam *passionem* sit *moriturus* : Et *Statum Exaltationis*, quod in *media morte victoriosè* sit *caput serpentis contriturus*, quia *sicut pueri communicant carni, & sanguini, sic ipse quoq; particeps factus est iisdem, ut per mortem suam destrueret eum, qui mortis habebat imperium, id est, Diabolum*. Hebr. II. 14.

43. *Speciatim Symbolum Apostolicum*, quoad Statum Exinanitionis, primum omnium introducit, (1) *Gradum humilis Conceptionis*, quia *conceptus est à Spiritu Sancto*, nim. in *Maria Virgine*, sicut *Conceptionis historia* multis *Luc. I. 26. seqq.* describitur : quæ vere fuit *pauper*, & *humilis*, & *ignominiosa*, *tum* quia *Mater virgo pauperrima*, quæ tunc in possessione, vel nihil, vel parum habuit, *tum* quia Filius concept9 ignominiose pro spurio fuit habit9, Matth I. 19. Hæc Conceptio quoque revelata fuit protoplastis in *Symbolo primo*, dum *Semen Mulieri promissum*, non *Viro*, quæ vere *supernaturalis*, & *singularis* debebat esse *conceptio*, cum *naturalis* tum ex *mare*, tum ex

muli-

muliere fieri debuerit: & quia non alius *movens*, Gen. III. 8. producitur, quam *Spiritus dei*, qui *movebat*, ut *Spiritus*, post lapsum *protoplastorum mentes*, ut ignorantiam expellerent, & fidei notitiam reciperenr; *eorum voluntates*, ut sponte Diabolum deserere, & per verbum ad Deum redire vellent; *eorum libertates*, ut sic, quoad mentem illuminati, quoad voluntatem gubernati, per Spiritus præsidium, & verbi subsidium, nova *libertate* Serpentem fugerent, & ad Deum se reciperent; *eorum* aures, vel *corda*, ut verbum audirent auribus, & custodirent cordibus; *eorum* pedes, ut è latebris in apricum ad Deum prodirent, &c. Sic etiam non inconvenienter huic *Motori Conceptionis motus*, & *opus*, attribuitur, cum primis quia *Spiritus diei*, vel *lucis*, appellatur; per conceptionem autem hanc *Lux* Mariæ ventrem ingrediebatur, & *lux* eadem toti mundo, vel omnibus hominibus, in tenebris sedentibus, oriebatur. Es. IX. 1. LX. 1. quia *Messias* fuit *vera lux, quæ omnem hominem, venientem in hunc mundum, illuminare* debebat, & volebat, Joh. I. 4. 9.

44. (2) *Gradum humilis Nativitatis*, quia, secundum *Apostolicum Symbolum*, Christus à Spiritu Sancto conceptus, *ex Maria Virgine natus est*. Vid. *Explic. Symbol. Apostol.* p. 225 -- 240. Nec aliud intendit *Symbolum Adamicum*, *tum* quia conceptionis veritas tendit ad veritatem Nativitatis; *tum* quia Semen hoc, ceu perfectum, introducitur; semen autem humanam suam perfectionem per nativitatē consequitur; *tum* quia semen hoc inimicitias contra Serpentē, & durissima bella gerit; quod aliàs hominibus non post conceptionem, sed post nativitatem, in ætate justa tribuitur; *tum* quia *calcaneus* apertus ipsi disertis verbis adsignatur, quod proprium est non concepti, sed potius nati Seminis; *tum* quia per Semen mulieris homo perfectus intelligitur; *tum* quia robustus Isch dicitur, c. IV. 1. *tum* quia Semen hoc læsionem calcanei passum est, quod solis hominibus natis competit; *tum* quia Semen hoc calcaneo caput Serpentis conculcavit, quod itidem solis hominibus natis, & adultis, viribus integris præditis, appropriari potest.

45. (3) *Gradus Humilis Passionis*: nam, juxta *Symbolum Apostolicum*, credimus, & confitemur, quod *Jesus Christus passus sit sub Pontio Pilato*: nim. κατ' ἐξοχὴν sub *Pontio Pilato* sic passus est; alias

autem *totaChristi vita* fuit *passionis continua schola*, vel *Palastra*. *Passiones Christi* cœperunt *ante nativitatem*, creverunt à *nativitate*, vel *post nativitatem*, & durarunt per *omnem vitæ conversationem*, sicut *Evangelistarum* historia tota luculenter evincit: maxime tamen circa *finē commorationis his in terris passiones* multiplicatæ sunt, quoad *circumstantiā* temporis, sub *PontioPilato*, *PræsideRomanorū*, secundum *Ecclesiasticum*, vel *Apostolicū*, hoc *Symbolum Adamicum Symbolū* equidem hanc *temporis circumstantiam* non attendit, cum in plenitudine temporis illa futura demum erant: ipsam tamen *passionem* multis indicat, *tum* per inimicitiarum positionem, quæ post se, vel semper, vel plerumque passiones trahunt; *tum* per pugnæ contra Serpentem susceptionem, quæ vulnera, dolores, & passiones affert; *tum* per calcanei gravissimam læsionē; *tum* per mortis consecutionem; *tum* per membrorum, vel Messianorum imitationem, v.16 seq. *tum* per Sacrificiorum immolationem, & repræsentationē, v 21. &c.

46. (4) *Gradus Humilis crucifixionis*, quæ disertis verbis in *Apostolico Symbolo* ponitur, sed in *Adamico Symbolo* non αὐτόπως exponitur, attamen in *sacrificiis ceremoniis multis* indicata passim legitur. *Testimonia veterum Rabbinorum*, & aliorum *Doctorum*, hic adducere non licet, nec libet.

47. (5) *Gradus Humilis mortis*, quia dicitur in *Apostolico Symbolo*, quod credamus in *Jesum Christum*, vere *mortuum*. Hæc enim *Mors Messiæ* multis de causis ad *redemtionem humani generis* necessaria fuit. Hæc autē *Messiæ Mors* in *AdamicoSymbolo* quoq; proposita, (1) *ex divina mortis comminatione*, c. II.17. (2) *ex ipsa peccatoris transgressione*. c.III.6. (3) *ex judicii divini rigore*, v.9. seqq. (4) *ex Messiæ vicaria constitutione*, v.14.15. (5) *ex ipsa mortis prædictione*, v.15. (6) *ex mortis piorum immutatione*, quia *mors*, v.19. *in vitam*, v.20. per *Messiam* est mutata. (7) *ex Sacrificiorum*, *Messiæ typorum*, *mactatione*, vel *occisione*. v. 21.

48. (6) *Gradus Humilis Sepulturæ*, quia *Symbolum Apostolicum* hoc gradu *Statum Exinanitionis* claudit, *Et sepultus est*. *Sepultura Messiæ* quidem explicitis verbis in *Adamico Symbolo* non producitur, certis tamen indiciis non obscurius introducitur; *tum* quia *mors*, & *Sepultura*, cohærent; *tum* quia, sicut mortua membra,

bra, nim. Patriarchæ ſepeliebantur, ſic etiam Caput Meſſias convenienter ſepeliri voluit ; *tum* quia Meſſias non modo myſtice *ſepultus* eſt in *verbo*, quod ejus *cubile* dicitur, ſed etiam in *fide*, ſicut & in *corde*, vel etiam in *cruce*, fidelium, &c.

49. Ad *Statum Exaltationis* referuntur *Gradus* reſidui, nim. (1) *Deſcenſo ad inferos*, dum *Apoſtolicum Symbolũ* dicit, *Deſcendit ad inferna*, ſecundum Eph. IV. 6. I. Petr. III. 19. *Protoplaſti* quoq; crediderunt, quod *Semen mulieris*, vel *Meſſias*, *Caput Serpentis* citra dubium in *Sede propria*, nim. in *inferno*, ſit *contriturum*, ipſum *infernum* quoque credentibus deſtructurus, & ex eadem ipſos liberaturus.

50. (2) *Reſurrectio à mortuis*, quia confitetur *Symbolum Apoſtolicum*, quod *Jeſus Chriſtus tertia die ſit à mortuis reſurrecturus*, &c, ut *Victor*, in vitam ſit rediturus: ſic etiam *Protoplaſti*, juxta *Symbolum* ſuum, crediderunt in *Meſſiam vivum*, non tantum *ante mortem*, ſed etiam *poſt mortem victorioſam* ; *tum* quia ſemper inimicitias, à Deo poſitas, retinebit, & Vivus contra Serpentem, & alios hoſtes, exercebit, dum ad inimicitias indeſinentes ipſe Deus reſpicit, quando ſine determinatione dicit : *Ego ponam inimicitias*, cum primis reſpectu Meſſiæ; *tum* quia Serpenti caput contrivit, quod eſt non tam Victoris mortui, quam Vivi ; *tum* quia talis victoria verè fuit vivifica ; *tum* quia, tanquam Meſſias, perpetuo fideles, vel pœnitentes, vivificare debuit, & ſolo ipſe potuit, & ſemper, ut beneficentiſſimus Redemtor, voluit: *tum* quia vivus eſt Crucianorum, vel ſub cruce militantium, vexillifer, & anteſignanus, v. 16. *tum* quia fuit ipſa Protoplaſtorum, ceu peccatorum, *Vita* v. 20. quod certe Viventem Meſſiam neceſſario requirit. Sic igitur, juxta *fidem Protoplaſtorum*, *Meſſias*, inter mortuos minime permanere, ſed ad *vivos* redire, vel à *mortuis* reſurgere debuit, quod etiam in *ſacrificiis figuratum*, & *repræſentatum* eſt, quia *Sacrificium* innocens *moriebatur*, & *peccator* offerens *vivificabatur*, vel *ad vitam* in domum ſuam revertebatur, & ſic à *mortuis* quaſi *reſurgebat*, dum *ante Sacrificium* ob *mortem*, *peccati ſtipendiũ*, Rom. VI. 23. inter *mortuos* hærebat, ſed ob *Sacrificium mortuum* ipſemet in *vita* permanebat, & quaſi *novam* per ſpiritualem reſurrectionẽ *vitam*, ex gratia divinitus accipiebat.

51. (3) *Adſcenſio in cœlos*, quæ pariter in *Symbolo* diſertis

verbis afferitur, quod *Jesus Christus adscenderit ad Cœlos:* sed in *Adamico Symbolo*, quoad literas, non exprimitur, multis tamen indiciis proponitur, tum *indicio promisso*, vel *Evangelico*, quia Semen mulieris ejusmodi promissum, quod semper justitiam divinam tranquillare peccatoribus possit; tum *indicio prophetico*, quia Semen mulieris post satisfactionem, & redemtionem, cœlum peccatoribus reserare debebat, tum *indicio typico*, quia Sacrificia per flammas, & per ignes, in cœlum adscendebant; tum *ex indicio consueto*, quia tum apud Patriarchas, tum apud alios fideles, per modum cujusdam præludii, tum *Messias* adscendere solebat, *Gen. XVII. 22. Jud. XIII. 20.* tum *ex indicio manifesto*, vel *oculis conspecto*, quia citra dubium, sicut alias, post Sacrificium in *cœlum adscendebat*, ita Messias hic, & in primo Sacrificio coram Protoplastis in *altaris flamma* cœlum adscendit.

52. (4) Sessio ad dextrã Patris, quia *Symbolum Apostolicum* de *Messia* profitetur, quod *adscenderit*, propter hanc causam, *ut sederet ad dextram Patris omnipotentis.* Conf. Marc. XVI. 19. *Rom.* IIX. 34. Sic etiam, juxta *fidem Protoplastorum*, *Messias* in *Sacrificio*, vel post *Sacrificii mortem*, non frustra cœlum conscendit, sed ut ibi, tum *omnisapienter*, tum *omnipotenter*, tum *omnipræsenter*, ad *dextram Patris gubernaret*, *Ecclesiam* militantem ordinaret, & conservaret, & contra quosvis *hostes* in omni militia salvam, & incolumem præstaret.

53. (5) *Reditus ad judicium*, quia *Symbolum Apostolicum* Articulum *secundum* concludit, quod *Jesus Christus rediturus sit ad judicandos vivos, & mortuos.* Hoc *Adamus* etiam in *Symbolo suo* credidit, tum ex *judicio primo Catholico*, v. 9. seqq. ex quo novissimũ facile deducitur; tum ex *Messiæ dominio*, quod præter alia quoque *judicium* includit *universale*; tum ex *judicio hypostatico*, quod Deus contra *Cainum* instituit, c. IV. Nam si *hic*, *iste*, *ille*, vel etiam *unusquisq;* judicatur judicio proprio, sequitur etiam, quod *omnes* sint justè judicandi judicio Catholico; tum ex *officio didactice*, quia primus hic *Doctor Adam* suis in scholis doctrinam de *judicio Messiæ Novissimo* proposuit; tum ex *Enochi vaticinio*, quia Hic ab *Adamo*, sicut & ab aliis *Patriarchis* edoctus, nobis illustre vaticinium de visibili *Messiæ reditu ad judicium* reliquit, quod *Judas* in Epist. v. 14. memoriæ prodidit: *Prophetavit* Et (hoc est non solus, sed cum aliis

Pa-

Patriarchis,&Prophetis,)*de his septimus ab Adam, Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis, facere judiciũ, contra omnes impios*, &c. ubi non sine causa mentionem *Adami* facit, sed nõ obscurius *Adamum Enochi Doctorem* constituit, & Ejus *Doctrinæ propagationem*, per *integros septem Patriarchas* luculenter ostendit.

54. Accedimus tandem ad *Articulum III.* de *Spiritu S.* ejusq; *sanctificatione*, sicut *Apostolici Symboli* conveniens ordo requirit. Quod *Spiritum S.* ipsum concernit, *Existentiam, Essentiam, Subsistentiam, Ordinis elegantiã, Characteristicam notam*, prolixe declarare possemus, sed in *Explic. Symbol.* sicut & in *Adami Theologia*, pariter in *Festo Pentecostali Paradisiaco*, prolixius illa tractata sunt: hac vice notamus (a) *Existentiam*, ex c.I.1.2.4.seqq. c.II. 3. c.III.8.c.VI.3.(b) *Essentiam*, ex c.I.2.4.seqq.c.II.3. c.III.8. c.VI.3. (c) *Subsistentiam*, ex c.I.1.2.seqq.c.II.3.&c. (d) *Ordinem*, qvod *tertia* sit *persona*, quia *Spiritus Elohim*, cap. I.2. *Videns Elohim*, v. 4 seqq. *Sanctificans Elohim*, c.II.3. *Illuminans Elohim*, c. III. 8. (e) *Characteristicam nomen spirationis*, & *Processionis*, cap. I. 2. &c.

55. (2) *Sanctificationis* etiam *Opus Spiritui Sancto* non modo secundum *Apostolicum*, sed etiam *Adamicum Symbolum*, vere proprium, *tum* quia dicitur *Elohim Videns*, cap.I.4.10.12.&c.h.e.creaturas productas *lustrans*, & ad finẽ *sanctificationis* ordinans; *tum* quia disertis verbis hic *tertius Elohim*, Spiritus S. *Elohim sanctificans* appellatur, c. II. 3. *tum* quia *Spiritus* est *Diei*, c.III.8. *diei*, vid. *gratiæ*, spirarione sua, ceu Spiritus, movens, homines ad Deum, eosq; vere per verbum *sanctificans*: & ceu *Diei*, vel *luciis Spiritus*, eos *illuminans*, *fidem* donans, & *fide* per verbum *sanctificans*; *tum* quia dicitur *Spiritus Jehovæ*, totam Ecclesiam sanctificans, c.VI.3.

56. (3) *Sanctam Ecclesiam Catholicam Apostolicum* etiam *Symbolum* Spiritui S., tanquam *Officinam*, tribuit. Et talem *Adamus*, cum omnibus posteris, etiam credidit. Nam (1) non erat cum Eva sua cætus malignantiũ diutius, sub tyrannide serpentis, ut v.5.6. sed ambo nunc per *Dei Verbum*, ab ipso Deo, per *spirationem*, & *illuminationẽ*, atq; *sanctificationem Spiritus*, ad *Ecclesiam Dei* congregabantur, ut & essent *Ecclesia Catholica primordialis*, & mox ab illis procederet *Ecclesia Catholica*, vel *Universalis*: Et hæc *Messiæ* congregata Ecclesia vere *sancta* dicebatur, (a) *in Patre Sancto*, (b) *in Messia sancto*, tanquam

quam *sancto Sanctorum*, Dan. IX. 24. (c) *in Spiritu Sancto*, tanquam *Spiritu Dei*, (d) *in Verbo sancto*, (e) *in fide sancta*, (f) *in vocatione sancta*, (g) *in vita*, vel *conversatione sancta*, (h) *in panitentia sancta*, v. 22. (i) *in cruce sancta*, v. 16. (k) *in militia sancta*, v. 15. (l) *in justitia sancta*, v. 21. (m) *in conversatione Cherubim sancta*, v. 24.

57. (4) *Sanctorum communionem*, addit *Apostolicum Symbolum*, quam *Adamus* in *Symbolo suo* quoq; vere credidit, *tum* in Ecclesia paradisiaca, v. 8. seqq. *tum* in Ecclesia Abelica, c. IV. 4. *tum* in Ecclesia Sethiana, v. 25. *tum* in Ecclesia Enoschiana, v. 26. *tum* in Ecclesia subsequentium Patriarcharum, c. V. quamdiu Patriarcha primus Adam vitam suam terrestrem continuavit.

58. (5) *Remissionem peccatorum*, h. e. veram *justificationem*, & hanc sequentem *sanctificationem*, quam utramque, cum aliis salutiferis beneficiis, *Spiritus S.* mediante verbo per fidem operatur, *Apostolicum Symbolum* ordine tradit: Hæc etiam *Mysteria* per verbum fide firma *Protoplasti* crediderunt, postquam illa per divinam revelationem cognoverunt. Nam (1) *veram per Messiam pœnitentiam* Adamus cognovit, & exercuit. (2) Mox *remissionem peccatorum* in *Semine mulieris* accepit. (3) In *remissione peccatorum*, & *imputatione justitiæ Messianæ* vere *justificatq* est. (4) Et hinc, quoad fieri potuit, in *tota vita studium sanctitatis*, ambulando coram Deo, diligenter excoluit.

59. (6) *Carnis resurrectionem* penultimo loco *Symbolum Apostolicum* addit, quam *Resurrectionem Carnis*, eamque pariter *Universalem*, *Adamus* in *Symbolo suo* credidit, (1) *ex resurrectione Messiæ*, (2) *ex Vita Messiæ*, (3) *ex animosa mortis susceptione*, v. 19. (4) *ex mortis in vitã permutatione*, v. 20. (5) *ex Abelis* in *morte vocifermtione*, &c.

60. (7) *Æternam* deniq; *vitam Apostolicum Symbolum* adjungit, & in ea totam Fidei Confessionem concludit: Hanc *æternam Vitam* optime cognovit, & credidit *Adamq*, (1) *ex animæ rationalis conditione*, (2) *ex ipsa Hominis creatione*, (3) *ex imaginis divinæ considermtione*, (4) *ex imaginis hujus amissæ divina restitutione*, (5) *ex vivifica Dei commisermtione*. (6) *ex immortalis vitæ per Messiã consecutione*, (7) *ex mortis abolitione*, (8) *ex mortis in vitam commutatione*, (9) *ex Martyris Abelis apud Deum permansione*, c. IV. (10) *ex Henochi in cœlum translatione*, c. V. &c. Nos plura nunc addere non possumus, sed ex fide grato pectore dicimus

SOLI DEO SIT GLORIA!

Dresden A 162, Misc 59

Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden http://digital.slub-dresden.de/ppn335644309/40 gefördert von der Deutschen Forschungsgemeinschaft DFG